

pagina 5

Studiefinanciering

Na 10 jaar aan het lijntje gehouden te zijn door de regering, is de Akademische Raad nu zelf met een plan voor een nieuwe studiefinanciering gekomen. Geen gulden principes maar harde guldens roepen de nieuwe realisten. Pais lacht in zijn vuistje.

pagina 7

Leven zonder werk

Wie denkt dat WAO'ers mensen zijn met veel vrije tijd en weinig zorgen, komt bedrogen uit als hij kennis neemt van het proefschrift 'Leven zonder Werk' van Henriëtte Merens. De treurigheid van het bestaan in een alledaagse gedaante.

pagina 8-9

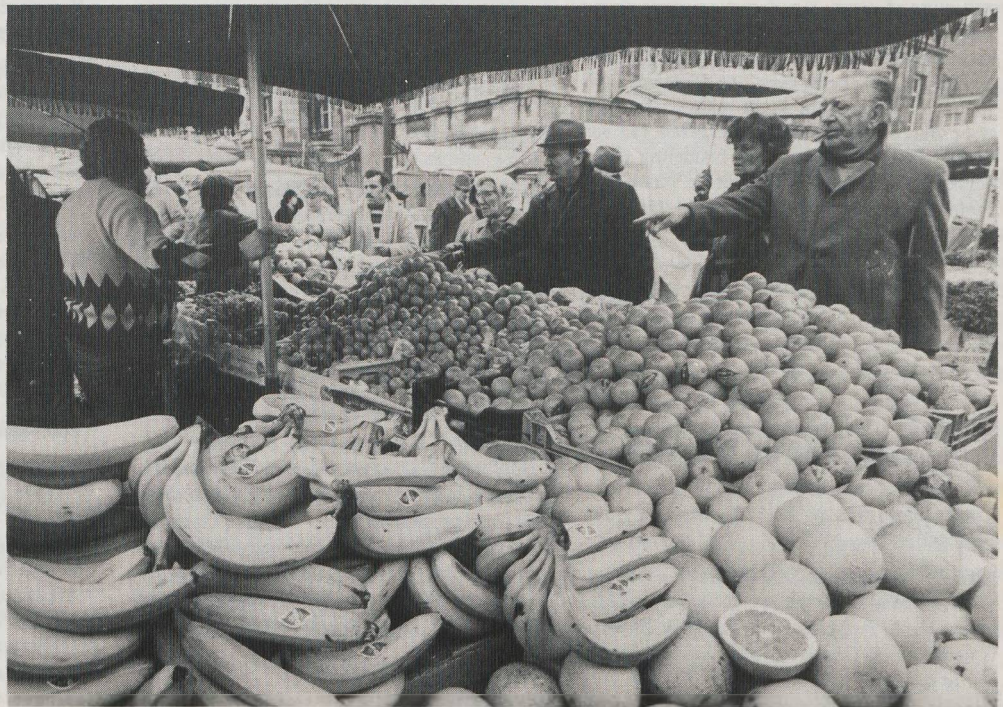
Voeding

In het onderwijs en onderzoek aan de RL speelt de voeding van de mens een steeds belangrijkere rol. Toch heeft de universiteit er maar weinig voor over gehad om een vaste plaats er voor in te ruimen. Een gesprek met de eerste bijzondere hoogleraar, prof. Ruud Hermus.

pagina 10

Staalkaart

Afstemming van het onderwijs op de behoeften van de maatschappij, toelating tot het onderwijs, de programmering en de uitvoering, waardering van studieprestaties. Een greep uit de problemen waarmee het hoger onderwijs de komende decennia te maken krijgt, verkend in het rapport 'Staalkaart van het Hoger Onderwijs'.

Brieven

Richard Starmans 1

Aan de Redactie van de Observant
AANGETEKEND

L.S.,

Gisteravond werd ik pijnlijk getroffen door een artikel op de achterzijde van de Observant (editie d.d. 4 december 1981). In het artikel wordt mijn naam ernstig in diskrediet gebracht.

Ik verzoek U vriendelijk en dringend om in de eerstvolgende editie van Uw blad dit op de voorzijde en achterzijde van Uw blad uitvoerig te rectificeren.

Mocht U daartoe niet bereid zijn, dan zal ik overwegen U daartoe te laten dwingen.

Afschrift van deze brief zend ik aan het bestuur van de Stichting Maffius, het College van Bestuur en de Universiteitsraad.

Richard Starmans

Naschrift

In eerste instantie hebben wij gedacht dat bovenstaande brief geschreven was door een grappenmaker die met ons het spelletje 'de bedrieger bedrogen' wilde spelen. Maar bij navraag is ons gebleken dat de brief echt afkomstig was van Richard Starmans, die zich dus bijzonder gestoord heeft aan de persoonsverwisseling die wij op de achterpagina van Observant 7 hadden geënceneerd. De manier waarop dat is gedaan kan men leuk of flauw vinden, maar we dachten dat de dubbele bodem zo duidelijk zichtbaar was, dat niemand binnen of buiten de universiteit het bericht au serieux zou nemenn. Zelfs als er hier of daar iemand ingetrapt is, kan er volgens ons moeilijk gesproken worden van een 'ernstig in diskrediet brengen' van de naam van de voorzitter van de Maastrichtse universiteitsraad of van zijn neef en naamgenoot uit Leiden.

We kunnen dan ook niet ingaan op de eis tot uitvoerige rectificatie van het bericht op de voor- en achterpagina van dit blad. We verbazen ons er alleen over dat Richard Starmans zelf zijn naam in de waagschaal stelt door zich op deze manier te ergeren aan een stukje dat met geen andere bedoeling is geschreven dan een geintje uit te halen met iemand wiens rol in het bestuurlijk gebeuren wij tot nu toe zeker niet zonder sympathie hebben gadeslagen.

de Redactie

Richard Starmans 2

Mijne Heren,

Gevleid door de gedachte dat het Leidse Universiteitsblad Mare tot in Maastricht gelezen wordt wil ik reageren op uw artikel: Richard S verdacht, in Observant d.d. 4 december j.l. Na te hebben vastgesteld dat ik het een leuk verhaal vind wil ik het volgende opmerken:

— De naam van de wat donker kijkende figuur op de foto bij het genoemde Mare-artikel is Richard Starmans; hij is student-arts in Leiden en draagt geen donkere pruik. Mijn neef en naamgenoot — dit ten overvloede — is voorzitter van de Maastrichtse U.R..

— Het Mare-stuk, dat door u zeer fragmentarisch en wat badinerend wordt weergegeven behelst een inventarisatie van mogelijke gezondheids- resp. welzijnsbedreigende factoren binnen het universitaire systeem, o.a. in samenhang met de invoering van de 2-fasenstructuur. Dat het rapport hierover, onlangs uitgebracht door de Nederlandse Vereniging van Universiteitsartsen, u ontgaan is hangt mogelijk samen met het feit dat de R.L. geen student-arts in dienst heeft, maar dit werk, m.i. ten onrechte, door de bedrijfs-geneeskundige dienst laat verrichten. Een exemplaar van dit rapport doe ik u hierbij toekomen. Voor belangstellenden kan ik vermelden dat dit rapport op 11 december 1981 in Medisch Contact besproken zal worden. Ondanks het positieve artikel over studiebeleving van medische studenten in Maastricht in het zelfde tijdschrift (Medisch Contact d.d. 4-12-81) lijkt het me de moeite waard aan dit rapport enige aandacht te besteden.

— Mijn afsluitende opmerking behelst uw laatste alinea: wanneer de door u opgevoerde kortzichtige (in beide betekenissen) inspecteur B mijn dringende advies een arts te raadplegen, opvolgt, dit ter correctie van zijn gezichtsvermogen, zal hij zoveel van de affiches achter zijn hoofd kunnen lezen dat hij hopelijk begrijpt dat er een groot aantal normale artsen achter (kunnen) staan.

Deze poster is uitgegeven door de Nederlandse Vereniging voor Medische polemologie, Kruisbessenstraat 33, 2564 VB te Den Haag.

Richard Starmans
studentenarts, Leiden

Sexenquête 2

Open brief

Aan de heren Does, Strijbosch en Volovics, Uw reactie op het schrijven van Evelyne de Leeuw over de sexenquête zou ik onwaardig willen noemen. Mochten er in haar artikel inderdaad onjuistheden vermeld zijn, dan heeft U uiteraard het recht een en ander te rectificeren. Ook kunt U kritiek hebben op de toon van het artikel. Echter, door de wijze waarop U in de Observant d.d. 4 december 1981 reageert, vernedert U zichzelf.

U schrijft aan het eind van Uw brief: 'Overigens schrijven wij deze reactie uitsluitend uit het oogpunt van voorlichting, ter vermindering van misverstanden.'

Graag zou ik dan in het vervolg Uw voorlichting ontvangen zonder dat deze de op een persoon gerichte termen 'kinderachtig, onnozel, tendentius' en dergelijke bevat.

Met vriendelijke groet,
Peter Fiselier

(Paarltes zijn gratis annonces voor personeel en studenten van de Rijksuniversiteit Limburg).

Op 27 maart '82 is er op Rolduc een reünie voor oud-leerlingen die tussen 1963 en 1980 eindexamen gymnasium hebben gedaan. Het programma loopt van 14.30-23.30 uur. Opgeven doe je door vóór 1 februari '82 f 30,— over te maken op giro 4291762 t.n.v. P. P. J. Reinders, Ligusterstr. 43 Nijmegen met vermelding 'Reünie '82' en je huidig adres; zo mogelijk ook studie of beroep aangeven.

Gediplomeerd typiste biedt zich aan voor het uitkijken van scripties, rapporten e.d. Inlichtingen: mevrouw Jansen, tel. 045-222050

observant

Informatie- en opinieblad van de Rijksuniversiteit Limburg, uitgegeven door de Stichting Maffius. Verschijnt veertiendaags.

Redactieadres:
Tongersestraat 53, kamer 304
6200 MD Maastricht
Tel.: 043-888319 of 888309
(doorkiesnummer).

Stichtingsbestuur

Gerard Majoor (voorzitter), Loes van Bentem (secretaris), Kees Schröer (penningmeester), Jan Pas, Kees Ruissen.

Redactie:

Ton Hamelaers, Jacques Herraets, Richard Janssen, Evelyne de Leeuw, Jan Meijers, Kees Ruissen, Maurice van der Sangen, Els Schoenmakers, Ger van der Vusse, Edith Goppel.

Adviseur: Joep Offermans.

Grafische vormgeving: Guus van Rooij
Foto's: Koen van der Gugten, Hans van Dijk, Denise Claessens.

Tekeningen: Pascal Oost, John Pex, Chris Voskamp.
Druk. Leiter-Nypels BV, Maastricht

Spelregels voor ingezonden kopij

Brieven (reacties op verschenen artikelen):
— niet langer dan één kolom (= een kopijvel).

— uiterlijk één week voor de verschijningsdatum inleveren.

Artikelen: voor ingezonden stukken eerst contact opnemen met de bureoredactie voor afspraken over lengte etc.

De volgende Observant verschijnt op 14 januari.

Ad Lagas in CvB

Het had er enkele dagen voor het ter perse gaan van dit blad alle schijn van dat de Universiteitsraad op 17 december er eindelijk in zou slagen de verkiezing van het derde lid van het College van Bestuur tot een goed einde te brengen. Er was één kandidaat, drs. Ad Lagas van de capaciteitsgroep Economie van de Gezondheidszorg, die een meerderheid van de raad achter zich leek te zullen krijgen.

Als Lagas gekozen wordt (is), betekent dat het einde van een moeizame verkiezingsprocedure. Op 29 oktober mislukte een eerste poging. De enige kandidaat was toen drs. B. Visser van de capaciteitsgroep Pulmonologie, die zes stemmen vóór kreeg (maar ook kon rekenen op de steun van een raadslid dat zijn stembriefje verkeerd had ingevuld), terwijl de rest van de stembriefjes niet waren ingevuld. Er is toen lang over gediscussieerd of die briefjes als blanco stemmen moesten gelden, waardoor Visser praktisch zeker zou zijn geweest van verkiezing, óf dat die briefjes bedoeld waren als tegenstemmen, omdat de voorzitter van de raad had geadviseerd zo te handelen als men tegen de kandidaat wilde stemmen. Uiteindelijk is op 26 november de stemming overgedaan, nadat er sluitende afspraken waren gemaakt over de stemprocedure.

Van de stemmen die Visser op 29 oktober had gekregen, was er toen nog maar één over. Acht mensen stemden tegen en de rest stemde blanco. Dat Visser in een maand tijd bijna alle steun voor zijn kandidatuur kwijt was geraakt, was het gevolg van een nader onderzoek naar de manier waarop hij voor zijn komst naar Maastricht als bestuurder heeft gefungeerd. Tijdens de eerste besprekingen van zijn kandidatuur was daarop al aangedrongen, maar voor zo'n onderzoek werd de tijd toen te kort geacht. Het uitspel dat de procedurele moeilijkheden met zich meebrachten liet wel de ruimte

Hemker benoemd tot Rector Magnificus

Prof. dr. H. C. Hemker is bij Koninklijk Besluit benoemd tot Rector Magnificus aan de RL.

Zijn benoeming geldt voor de periode januari 1982 tot januari 1985.

De huidige Rector prof. dr. W. Wijnen zal het rectorsambt aan Hemker overdragen tijdens de viering van de zesde Dies op 8 januari 1982.

om een nader onderzoek in te stellen. Ook het Kollege van Bestuur, waarvan de voorzitter bij de eerste verkiezingspoging de raad nog gesmeekt had geen moeilijkheden te bezorgen, heeft zijn gedeeltelijke steun daarop laten vallen. Op het moment dat het doek viel voor Visser, was de vertrouwenskommissie al op zoek naar een nieuwe kandidaat. Zoals vermeld bleef Ad Lagas als enige over en liet het zich voor de vergadering aanzien dat de laatste obstakels uit de weg geruimd waren.

J.H.

Van Kemenade: Pais min 35,8 miljoen

Minister Jos van Kemenade gaat 35,8 miljoen gulden meer bezuinigen dan het ontwerp-begroting 1982 al aangaf. Ex-minister Pais kwam daarin tot 560,8 miljoen aan bezuinigingen en 14,6 miljoen aan 'beleidsintensiveringen'. Bij zijn opvolger zijn deze getallen 621,3 miljoen en 39,3 miljoen. Een en ander blijkt uit de nota van wijzigingen op de begroting, die de bewindsman deze week heeft uitgebracht. Hij noemt de voortgezette bezuiniging 'onontkoombaar'.

Voor het Wetenschappelijk Onderwijs brengt deze nota vrijwel geen nieuws dat al niet bekend was uit de brief die van Kemenade enkele weken geleden naar de instellingen heeft gestuurd. Hij kondigde toen forse bezuinigingen aan, waarvan hij later in rechtstreeks overleg met de instellingen zo'n tien miljoen af haalde.

Wel zette de minister een reeks wetten die er aan komen, netjes op een rijtje. Zo wordt er druk gesleuteld aan het ontwerp HBO-wet en het ontwerp WWO '81. Er staat een ontwerp-overgangswet HBO op stapel, een ontwerp-kaderwet Hoger Onderwijs, een wetsontwerp om de toelating te regelen tot WO en HBO, een wetsontwerp op de studiefinanciering en een wetsontwerp op de Open Universiteit.

In het licht van het wetenschapsbeleid is een ontwerp-kaderwet Sektorraden op komst, evenals een vervangingswet voor de TNO-wet. Verder bereidt de minister een nota voor over het gebruik van de ruimtevaart in de jaren tachtig en een nota over de mobiliteit van de wetenschappelijke onderzoeker.

B.K./UP/Utrecht

NSEM ter ziele

De enige studentengroepering die als zodanig in het bestuur van de universiteit sinds 1979 actief was, de Nieuwe Studenten Eenheid Maastricht, is niet meer. Tijdens een woelige vergadering op 2 december is met kleine meerderheid een motie aangenomen die zowel het einde van de NSEM betekent als het begin van een neutraal overlegorgaan voor studenten, de SOM of NSOM.

De neutralisering van de oude NSEM betekent een gevoelige nederlaag voor de oude garde die de NSEM een duidelijke politieke kleur wilde geven. De oprichters zoals bijvoorbeeld Luc de Witte, Richard Starmans en Paul Zwietering vonden dat ondanks de afwezigheid van een duidelijk beginselprogramma de NSEM door haar activiteiten in het RL-bestuur zich geprofileerd had tot een groepering die stond voor duidelijke politieke keuzes. Hun tegenstanders, dat zijn vooral de nieuwere aanhangers van de groep, vonden daarentegen dat de oorspronkelijke overlegfunctie van de club in ere hersteld moest worden. De tegenstelling tussen deze twee standpunten sluimerde al langer, maar trad pas duidelijk aan het licht, toen de NSEM vorige maand een uitnodiging kreeg voor een forumavond over kernbewapening. De oudere leden vonden het vanzelfsprekend dat de NSEM een vertegenwoordiger kon sturen die daar mocht zeggen hoe de NSEM over kernwapens dacht. Voor de nieuwere leden ging dat echter te ver. In de vergaderingen die daarop werden georganiseerd om zich te bezinnen op de uitgangspunten, voltrok zich de scheiding der geesten langzaam maar zeker.

De motie die op 2 december een krappe meerderheid haalde was opgesteld door Jos Maessen en Gerard Bos.

Jos Maessen zou het liefst onmiddellijk na de stemming de eerste groep of partij hebben opgericht die aan het SOM-overleg gaat deelnemen, maar volgens hem moet men zich eerst nog bezinnen over de nieuwe situatie. Hij ontkent dat er sprake is van een definitieve breuk: *'Ik kan me voorstellen dat we elkaar weer tegenkomen in een nieuwe club die onder de SOM staat.'*

Volgens Luc de Witte, een van de mensen die de NSEM een duidelijke politieke kleur wilden geven, is het bijzonder jammer dat de NSEM zijn eigen politieke ontwikkelingen niet heeft willen bezegelen. *'Maar wij blijven in ieder geval doorgaan met ons bestuurlijke werk. De groep is kleiner geworden, de motivatie des te groter.'*

J.H.

Peter Debye-prijs voor Dr. Melvyn F. Greaves

De Rijksuniversiteit Limburg zal op 8 januari 1982 tijdens de viering van de zesde dies de Peter Debye-prijs 1982 uitreiken aan Dr. Melvyn F. Greaves. Dr. Greaves zal op een openbare wetenschappelijke bijeenkomst in de ochtend van 8 januari zijn werk toelichten.

Het werk van Greaves

Melvyn Greaves heeft zich in zijn onderzoek gericht op lymfocyten, witte bloedcellen. Deze lymfocyten zijn verantwoordelijk voor de afweer tegen lichaamsvreemde elementen, zoals bacteriën en abnormale cellen.

De eerste fase van Greaves' onderzoek richt zich op de vraag hoe het komt dat lymfocyten met hun afweerreactie beginnen. Wat is het signaal dat hen aanzet afweerstoffen te gaan produceren? Greaves heeft deze factor onderzocht en daar-

bij gebruik gemaakt van normale gezonde cellen in kweek. Een volgende stap was het bestuderen van het aanmaakproces van lymfocyten. In ons lichaam worden permanent nieuwe lymfocyten gevormd en oude afgebroken. Het is gelukt aan de cellen zelf te onderscheiden of het om een jonge, pasgevormde cel gaat, een oudere of een oude.

Het blijkt dat ze onderling verschillen in eigenschappen van het celmembraan. Het is nu mogelijk in de totale groep lymfocyten in ons bloed subpopulaties met verschillende eigenschappen te onderscheiden.

Deze kennis blijkt van belang voor een kanker aan de lymfocyten: leukemie. Deze ziekte komt m.n. bij kinderen voor. Uit welke subpopulatie ontsproten de lymfocyten? Met een gewone microscoop valt dat niet te onderscheiden, met de methode van Greaves wel. Het wordt

nu mogelijk een meer precieze diagnose te stellen. Dat is vooral van belang omdat blijkt dat de subpopulaties lymfocyten verschillende vormen van leukemie opleveren met afwijkende prognoses over het verloop van de ziekte. De behandeling van leukemie kan nu meer worden aangepast aan de verwachte overlevingskansen. Het onderzoek van Greaves draagt er tenslotte toe bij beter te begrijpen hoe leukemie ontstaat.

Levensloop

Melvyn F. Greaves werd in 1941 geboren. Hij studeerde cum laude af in de zoölogie aan de Universiteit van Londen. Daarna deed hij onderzoek in de afdeling Immunologie van de Middlesex Hospital Medical School. Hij behaalde zijn doctorsgraad (Ph. D) in 1968. In 1976 werd hij toegelaten tot het Royal College of Pathology. In datzelfde jaar werd hij benoemd tot hoofd van het membraanimmunologisch laboratorium van het Imperial Cancer Research Fund.

J.L.-R.

dienst voorlichting

4

Twee donkere dagen in december

Woensdag 2 december

De dag op kantoor begint vrolijk. Ik leg de laatste hand aan het gedicht dat gemaakt moet worden voor Sinterklaasavond met onze dienst. Dit jaar heb ik het goed getroffen. Iemand met duidelijke voor- en afkeuren. Dat dicht gemakkelijk. Mijn slachtoffer heeft ontzettend de pest aan tuinieren. Zijn tuin zou hij het liefst laten asfalteren. Ik heb bollen voor hem gekocht. Misschien laten die de liefde voor de tuin ooit nog eens ontluiken. Verder deze ochtend een gesprek met Jos Gerards en Mathieu Weggeman over het algemeen deel van het beheersreglement. Dat is klaar en kan naar het CvB. Wij willen nu graag aan de slag met het deel voor de financiële middelen. Ik hoop dat het college daarmee akkoord gaat. 's Middags de eerste bijeenkomst van de PLaRL. Deze verschrikkelijke afkorting staat voor Plancommissie Rijksuniversiteit Limburg. Dat wordt de club waar de plannen voor nieuwbouw op Randwyck moeten worden voorbereid.

Aan het eind van de dag de post bekeken en weggewerkt. Niks bijzonders deze keer. 's Avonds thuis bij Ine Kuppen een prima Sinterklaasfeest. Iedereen heeft er zin in, leuke surprises zijn gemaakt, de gedichten zijn fraai. Ik kom goed weg. Een gedicht vol medeleven over het onrecht door het GITP ons aangedaan. Het is heel wat milder dan vorig jaar. Toen werden al mijn zwakheden breed uitgemeten.

Donderdag 3 december

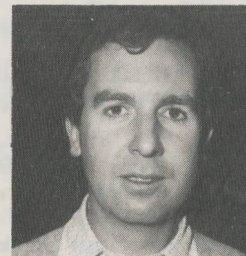
De ochtend samen met Henk Smit (POB) gesproken over de technische mogelijkheden voor de uitvoering van de

begroting 1982 en wat dat moet betekenen voor de inrichting van de begroting.

's Middags met Hans Beijer en Jos Gerards besproken hoe een notitie over de nieuwbouw op Randwyck eruit moet gaan zien. Het blijkt inderdaad niet simpel, maar we komen een eind. Jos zal proberen alles op papier te krijgen. Maandag moet het de deur uit. Met wat geluk halen we dat wel.

's Avonds ben ik Sinterklaas bij een bevriende afdeling. Het feest gaat niet onopgemerkt voorbij. 't Is er heel gezellig. Bedrijfsongevallen blijven gelukkig uit. Vorig jaar verloor ik halverwege de avond mijn snor en slechts met veel moeite kon de mijter van een val gered worden. Het grootste probleem blijft om drank en aangeboden spijs tussen al die haren door naar binnen te werken. Na één stukje moet ik voor de kaas verder bedanken. Een aantal lange haren glipt mee tot in de keel. Sint krijgt het even benauwd. Hoewel de vrolijkheid voorop staat, is er altijd wel één in het gezelschap de pineut. Zo ook deze avond. De Sint moest al een niet zo vriendelijke tekst uitspreken, maar in het gedicht dat erna kwam, werd de zaak nog eens dunnetjes overgedaan. Er was geen redding aan. Als Sint probeer je dan nog wat balsem op de wonden te smeren, maar dat hielp niet. Een total-loss.

Theo Vermeegen

Nieuwe studiefinanciering weinig opzienbarend

Iedere student krijgt jaarlijks een basisbeurs van 5000 gulden. Voor nog eens ruim 5000 gulden kan hij een door de staat gegarandeerde lening tegen de marktrente afsluiten. Bij terugbetaling van de zo ontstane studieschuld wordt rekening gehouden met de financiële positie van afgestudeerde of studiestaker. Aan studenten met minder draagkrachtige ouders wordt in de eerste twee jaar een extra beurs verstrekt. De student wordt opgenomen in het ziekenfonds tegen een jaarpremie van 405 gulden.

Dit zijn de voornaamste uitgangspunten van een stelsel van studiefinanciering zoals dat vermoedelijk volgend jaar door minister van Kemenade zal worden ingevoerd voor het WO en het HBO. Overigens zullen studenten die dit lezen, niet meer van het systeem kunnen profiteren, omdat het alleen zal gaan gelden voor nieuw ingeschrevenen.

Het stelsel is vervat in een advies van de Akademische Raad aan de minister en het komt in grote trekken overeen met al eerder door van Kemenade geuite voornemens. Het werd ontworpen door de Tilburgse hoogleraar van Dijck, die het vrijdag 4 december met veel vuur verdedigde tegen aanvallen uit de Akademische Raad, het forum van Nederlands universiteiten en hogescholen.

Want niet iedereen was even gelukkig met de op het oog revolutionaire, maar in feite weinig opzienbarende voorstellen voor een stelsel van studiefinanciering waarnaar al jarenlang reikhalzend wordt uitgekeken.

Vooraf op minister Pais is grote druk uitgeoefend om te zorgen voor vervanging van het huidige beurzenstelsel, waarin de afhankelijkheid van de ouders tot veler verdriet nog steeds centraal staat. Toen kwam opeens een brief van Pais met een voorstel voor een studiefinancieringsstelsel. Vriend en vijand waren het erover eens dat het om een haastig in elkaar getimmerd werkstuk ging, een politieke manoeuvre om de verhoging van de kollegegelden in het HBO door de kamer te slepen, maar intussen lag het lang verwachte voorstel toch op tafel.

Grote kritiek richtte zich op Pais' uitgangspunt dat het nieuwe systeem niet meer mocht kosten dan het oude, en juist dit element, de zogenoemde budgettaire neutraliteit, heeft van Dijck ook tot basis van zijn systeem gemaakt. In zijn eigen woorden: 'We hebben geprobeerd met dezelfde hoeveelheid geld een beter stelsel te maken'.

Hinderpaal

Geen gulden principes, maar harde gulden. Kortom, in een Akademische Raad die er juist altijd van uit was gegaan dat een redelijke inkomenspositie van de student uitgangspunt was voor een studiefinancieringsstelsel dient te zijn en niet het beschikbare geld.

Het felst werd dit standpunt verdedigd door de Amsterdamse delegatie: 'Het uitgangspunt moet zijn: wat is een redelijk basisbedrag. Budgettaire neutraliteit is een grote hinderpaal voor een fatsoenlijk stelsel. De raad moet eerst maar eens over de principes praten'.

Prof. van Dijck antwoordde zelfverzekerd: 'U kunt hier wel praten over een recht op inkomen en dan uitgaan van bijvoorbeeld de bijstandsnorm, maar financiering daarvan is uitgesloten. Het huidige systeem is slecht en wij hebben een beter gemaakt. Daarover moeten we nu praten'.

Het was duidelijk dat men hier en daar moeite had met van Dijcks realisme. Maar voor het eerst won de pragmatische opstelling het in de raad.

Ook voorzitter Brenninkmeijer had kennelijk genoeg van het beeld van de raad als vage debatingclub: 'We kunnen wel een actiegroep proberen te worden voor de verhoging van het inkomen van studenten, maar dat is nu niet aan de orde. Neutrale financiering is op dit moment al iets heel moois, begrijp ik. We moeten nu maar over het stelsel gaan praten'. Makkend legde de oppositie zich bij het voldongen feit neer, zij het dat in het raadsadvies budgettaire neutraliteit niet langer als uitgangspunt maar als *tijdelijke randvoorwaarde* fungeert.

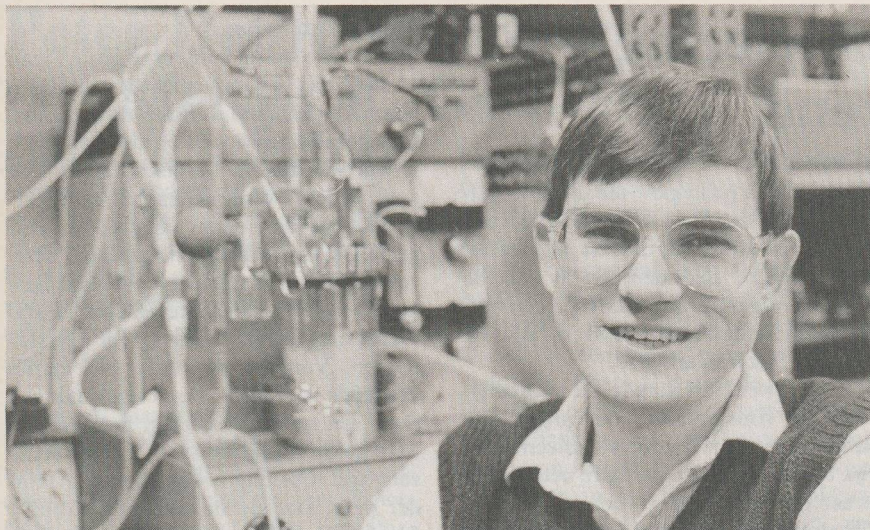
Demokratisering

Het nieuwe stelsel komt er in grote lijnen op neer dat het nu voor beursstudenten beschikbare bedrag ook in de toekomst voor dezelfde groep zal worden gebruikt, terwijl wat tot nu toe als kinderbijslag aan ouders werd betaald, nu rechtstreeks als basisbeurs naar de student gaat. De voorstellen van van Dijck streven binnen de financiële beperkingen naar zo groot mogelijke externe democratisering, gelijke kansen voor alle studenten. Vandaar de keuze voor rentedragende leningen. Renteloze leningen doen een groter beroep op het beschikbare geld, omdat de staat dan de rente voor zijn rekening neemt, zodat er minder geld voor de basisbeurs overblijft. Bovendien zullen ouders die het best kunnen betalen, dan eerder gaan lenen om zo het rentevoordeel in de wacht te slepen, is de redenering. In beide gevallen wordt de minder draagkrachtige benadeeld.

Ook tegen deze regeling kwam vooral protest uit Amsterdam. Met rentedragende leningen wordt de studieschuld groter en dat zal juist de mensen met weinig geld ervan weerhouden te gaan studeren. De hoofdstedelijke universiteit legde tenslotte ook in dit geval het hoofd in de schoot, met de aantekening dat men als maximaal aanvaardbare rente het inflatiepercentage wil aksepteren.

Erik Hardeman/UP/Utrecht

Willem Engels

Ziekenhuisbacterie onderzocht

Willem Engels, wetenschappelijk medewerker in de capaciteitsgroep medische microbiologie, promoveert vandaag. Zijn proefschrift gaat over staphylococcus aureus en over het door deze bacterie gevormde staphylocoagulase.

Staphylococcus aureus is een typisch commensale bacterie. Bij gezonde mensen worden staphylococci regelmatig in de neus, op de huid en in de darm aangetroffen. In het dagelijks leven veroorzaakt de staphylococci gewoonlijk weinig ongerief: in de meeste gevallen een geringe ontsteking aan een wondje, in het ergste geval een steenpuist of een epidemietje van voedselvergiftiging. Hoewel de mens staphylococci gemakkelijk in zijn omgeving verspreidt door contact met voorwerpen of via met staphylococci beladen huidschilfertjes door de lucht, worden deze infecties bijna altijd veroorzaakt door de 'eigen' staphylococci.

Ziekenhuis

Staphylococcus aureus gedraagt zich in het ziekenhuis echter geheel anders. Door het intensieve onderlinge contact tussen personeel en patiënten in de beslotenheid van het ziekenhuis vindt hier een sterke uitbreiding plaats van staphylococci door kruisbesmetting. Patiënten zijn vaak gevoeliger voor staphylococci-infecties dan gezonden omdat door ziekte en/of operatie de weerstand tegen infectie vermindert. Besmetting leidt dan ook vaak tot een infectie die wordt bestreden met antibiotica. Zo worden in het ziekenhuis staphylococci geselecteerd met een verhoogd ziekmakend vermogen en meestal een ongevoeligheid voor één of meerdere antibiotica. Het zijn deze 'ziekenhuis-staphylococci' die de problemen geven en in de toekomst problemen zullen blijven geven.

Staphylocoagulase

Staphylococcus aureus vormt een merkwaardig eiwit waaraan in het laboratorium de staphylococci gemakkelijk is te herkennen. Dit eiwit-staphylocoagulase doet bloed stollen op dezelfde wijze als het bloedstollings-eiwit thrombine: door het omzetten van fibrinogeen in fibrine. Een tot nu toe niet beantwoorde vraag is wat de betekenis is van dit eiwit voor het ziekmakend vermogen van de staphylococci. Een van de hypothesen is dat het gevormde staphylocoagulase een fibrinenetwerk vormt rond de staphylococci die zich daarmee beschermt tegen witte bloedcellen die de bacterie proberen op te nemen en te doden.

Het in dit proefschrift beschreven onderzoek had dan ook tot doel meer inzicht te verkrijgen in de omstandigheden die de synthese en uitscheiding van staphylocoagulase door de bacterie beïnvloeden. Deze processen werden bestudeerd door gebruik te maken van continue culturen van *S. aureus* in een hiervoor ontwikkeld gedefinieerd medium. Met behulp van deze geavanceerde kweekapparatuur was het mogelijk *S. aureus* onder gestandaardiseerde groei-omstandigheden te kweken. Vastgesteld werd dat staphylocoagulase in de celmembranen wordt gesynthetiseerd en vervolgens naar buiten wordt getransporteerd. Deze processen bleken optimaal te verlopen onder groei-omstandigheden waarin het aanbod van zuurstof en magnesium beperkt was. Bovendien kwam vast te staan dat ook de groeisnelheid van de bacterie van groot belang was voor de productie van staphylocoagulase.

Competitie

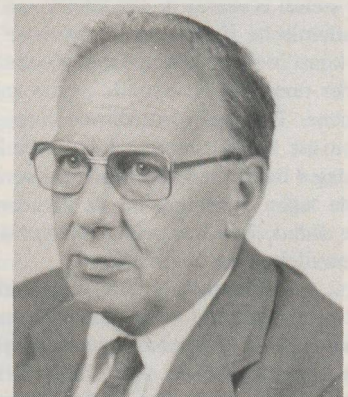
Een merkwaardige vondst tijdens het onderzoek was dat na 7-10 dagen kweken in

de continue cultuur bij bepaalde stammen het vermogen om staphylocoagulase te produceren spontaan verloren was gegaan. Uit competitie-experimenten tussen de oorspronkelijke stam en de ontstane mutant bleek dat deze mutanten in staat waren voedingsstoffen efficiënter op te nemen en daardoor onder vrijwel alle groei-omstandigheden de competitie konden winnen. Deze experimenten gaven tevens inzicht op welke wijze de productie van staphylocoagulase wordt gereguleerd.

Klinisch toepasbaar

Het laatste deel van het proefschrift beschrijft een snelle, specifieke en kwantitatieve methode om staphylocoagulase te bepalen. Hiermee is het mogelijk om zeer snel het vermogen van een staphylococci om staphylocoagulase te produceren vast te stellen en hierdoor de identificatie van *Staphylococcus aureus* binnen één dag uit te voeren. De ontwikkelde methode is direct toepasbaar voor het klinische laboratorium.

W.E./J.L.-R dienst voorlichting

Architect Salemans †

In de nacht van 9 op 10 december jl. is ir. B. H. F. L. Salemans plotseling overleden. Hij was directeur van het architectenbureau Swinkels en Salemans BV. Zijn bureau heeft alle architectenwerkzaamheden voor de RL verricht (BMC, Randwyck en verschillende verbouwingen). Ook werkte het voor Ziekenhuis Maastricht en Ziekenhuis Annadal. Hij gold landelijk als een erkend specialist op het gebied van ziekenhuisbouw. De universiteit verliest in hem een bekwaam architect met wie gedurende vele jaren prettig is samengewerkt.

Dienst Voorlichting
J.O.

WAO-er wil liever terug naar (rot)werk dan thuis zitten

Er doemt een triest beeld op uit het proefschrift 'Leven zonder Werk' waarop Henriëtte Merens-Riedstra vorige week bij Prof. dr. Hans Philipsen is gepromoveerd tot doctor in de geneeskunde. Mevrouw Merens beschrijft hoe het overgrote deel van de mensen die ongeschikt worden verklaard om deel te nemen aan het arbeidsproces, terecht komt in een vacuum waar een gevoel van nutteloosheid en verveling vroeg of laat de overhand krijgt. De enige uitweg die men ziet is een terugkeer naar het 'werkend bestaan', ongeacht of dat werk heeft bijgedragen tot het ontstaan of het voortbestaan van lichamelijke klachten.

Nederland telt momenteel tegen de 500.000 arbeidsongeschikten die voor een WAO-uitkering in aanmerking komen. Met het slechter worden van de arbeidsmarkt verandert het oordeel van de keuringsartsen die voor het zeggen hebben wie wel en wie niet behoort te blijven werken. Naar schatting 1 miljoen mensen zullen in het jaar 2000 in de WAO lopen als we zo doorgaan. Op zich valt een arts weinig te verwijten als hij de redenering volgt dat je iemand, die zijn werk lichamelijk of geestelijk niet aankan, beter plaats kunt laten maken voor een werkloze, die staat te trappelen om zijn recht op arbeid te realiseren. Maar bevest die keuringsarts ook in wat voor een positie hij iemand brengt door hem plotseling te laten breken met zijn leefpa-

troon? Waarschijnlijk is hij zich wel bewust van dat dilemma, maar hem ontbreken de middelen om een betere beslissing te kunnen nemen.

Kwaliteit van de arbeid

Henriëtte Merens heeft met haar proefschrift niet alleen de keuringsartsen nog eens keihard met de neus op de feiten gedrukt, maar zeker ook al die personen die de verdeling van werk in handen hebben. Tot die laatste categorie behoort niet alleen de regering met haar banenplan, maar ook alle direkties en personeelsdiensten die kunnen voorkomen dat iemands ellende zolang blijft slepen totdat een keuringsarts de totale breuk komt bezegelen. 'Leven zonder Werk'

kan gezien worden als één groot pleidooi voor verbetering van de kwaliteit van de arbeid.

Voor haar onderzoek heeft Henriëtte Merens in de tijd dat ze nog werkzaam was bij het Nederlands Instituut voor Preventieve Geneeskunde van TNO 1100 WAO-ers ondervraagd over hun beleving van hun arbeidsongeschiktheid. Toen zij daar in 1974 aan begon verwachtte zij min of meer dat de uitkomsten haar gunstige oordeel over het arbeidsloze inkomen (iedereen krijgt een basisinkomen en wie daar zin in heeft kan dat aanvullen door te gaan werken) zouden bevestigen. Maar tot haar verwondering is gebleken dat het gevoel, dat werken een plicht is, meerdere betekenissen heeft, niet alleen een lichamelij-

ke, maar ook een ethische. Het arbeids-ethos blijkt nog steeds zo diep geworteld, dat er pas van een arbeidsloos inkomen sprake zal kunnen zijn als er een grondige mentaliteitsverandering heeft plaatsgevonden. Wie geen betaald werk verricht, voelt zich nutteloos, ook al berust zijn werkloosheid op overmacht. Als hij een deel van zijn bestaan met werken heeft gevuld, wil hij niets liever dan weer terug aan de slag gaan, ook al is dat werk onplezierig geweest. In hoeverre de aard van het werk een rol speelt in de wens om terug te gaan heeft Merens niet onderzocht, maar, zegt ze, als 92% liefst weer aan het werk wil, kun je ervan uitgaan dat die rol van ondergeschikt belang is. Bovendien is uit andere onderzoeken gebleken dat het juist de mensen met de slechte banen zijn die het eerst in de WAO terechtkomen en de minste kans hebben er weer uit te komen.

Vrije tijd

Een ander resultaat van Merens' onderzoek pleit ook tegen de haalbaarheid van het arbeidsloos inkomen: men weet geen raad met zijn vrije tijd. Een grote meerderheid van de ondervraagden zei zich regelmatig te vervelen. Men piekert over zijn kwalen, heeft het gevoel overal buiten te staan en vindt weinig bevrediging in vervangende — onbetaalde — activiteiten. De regelmaat en het sociale contact, die werken met zich meebrengt, worden door driekwart van de WAO-ers als een gemis ervaren. Overigens betekent die negatieve satisfactie met het dagelijks bestaan niet dat de kijk op het leven ook negatief is. De meeste ondervraagden waren over het algemeen tevreden met hun leven en zagen de toekomst niet zo somber in.

Als een direkte bijdrage aan de verlichting van de door haar beschreven problematiek beveelt Henriëtte Merens bevordering aan van deeltijdarbeid op grote schaal. Enerzijds doorbreek je daarmee het starre patroon van de 40-urige werkweek dat veel mensen naar de WAO drijft en anderzijds verlaag je daarmee de drempel voor WAO-ers die terug willen keren in het arbeidsproces. Hoe moeilijk nog steeds gedacht wordt over deeltijdarbeid heeft Henriëtte Merens aan den lijve moeten ondervinden: toen zij in 1978 in plaats van voor hele dagen halve dagen wilde werken omdat zij een kind verwachtte, weigerde haar werkgever, zodat ze haar betrekking moest opgeven. Ook nu ze ieders respect heeft afgedwongen door naast haar werk als huisvrouw het onderzoeksmateriaal tot een proefschrift te verwerken, zit een halve baan ondanks fervent zoeken er voor haar niet aan . . .

J.H.

De eerste bijzondere hoogleraar aan de RL, prof. dr. ir. Ruud Hermus.

Humane Voedingsleer mondjesmaat binnengehaald

Sinds 1 juni heeft de universiteit haar eerste bijzondere hoogleraar in huis: prof. dr. ir. Ruud Hermus. Het bijzondere zit wel te verstaan in de manier waarop hij is aangesteld en helemaal niet in het vakgebied waarop hij zich beweegt: de humane voedingsleer. Want er valt nauwelijks een wetenschappelijke discipline te bedenken met een zo alledaags object als de voeding. In een oneerbiedige bui zou je zelfs kunnen spreken van een huis-, tuin- en keukenvak.

8

Bijzondere leerstoelen worden ingesteld door rechtspersonen, in dit geval het Nederlands Instituut voor de Voeding (NIVV), die via het forum van de universiteit hun doelstellingen en idealen beter willen uitdragen. Daartoe wordt een verzoek gericht aan de Kroon en als die zich daarmee kan verenigen, wordt er een universiteit of hogeschool benaderd met het verzoek om de leerstoel op te nemen. De universiteit die daarop ingaat treedt bijna uitsluitend als gastheer op: zij stelt de bijzondere hoogleraar in de gelegenheid aan het onderwijs bij te dragen, bijvoorbeeld door hem werkruimte en een telefoon ter beschikking te stellen. Via vertegenwoordigers in een raad van toezicht oefent de instelling controle uit op de naleving van het leerstoelreglement. Voor de rest brengt de man of vrouw op de bijzondere leerstoel alleen maar voordelen mee. Het honorarium is gewoonlijk niet meer dan een onkostenvergoeding, dat wordt betaald door de instantie die de leerstoel heeft ingesteld en wat nog belangrijker is: een bijzondere hoogleraar hoeft zijn kennis niet op te doen via dure onderzoekprogramma's, hij brengt zijn kennis gewoon mee uit zijn hoofdfunctie, doorgaans niet de eerste de beste betrekking. De bijzondere hoogleraar als goedkope

oplossing voor een gebrek aan kroondocentenplaatsen. Dat gevoel heeft Hermus een beetje, niet omdat hij zelf zo graag een 'echte' hoogleraar was geworden, maar vanwege de plaats die het vak volgens hem toekomt in het onderwijsprogramma van de universiteit.

'Als er één instelling in Nederland is waar een vak als voeding moet worden gedoceerd, dan is dat wel Maastricht. Als je ziet welke plaats de voedingsleer elders heeft veroverd, als je bekijkt welke problemen de gezondheidszorg krijgt voorgeschoteld en welk gewicht daarbij aan de voeding wordt toegekend, als je ziet welke rol de arts daarin kan spelen en als je de basisfilosofie van deze universiteit ernaast legt, dan moet je wel tot de conclusie komen dat voedingsleer bij uitstek in het Maastrichtse pakket thuis hoort. Ik vind het daarom zacht gezegd wat minnetjes dat men zich daar met een bijzonder hoogleraarschap vanaf maakt. 'Maar het is altijd beter dan niets, je hebt nu in ieder geval een opstapje naar een meer reguliere plaats'. Hoe minnetjes de gekozen oplossing is wordt duidelijk als men bedenkt dat Hermus in het dagelijks leven een vooraanstaande rol speelt in het voedingsonderzoek als hoofd van het Centrale Afdeling Instituut Voedingsonderzoek van TNO in

Zeist en dat hij zijn werk één dag per week in Maastricht in zijn vrije tijd en vrijwel pro deo moet verrichten.

Voor eigen onderzoek is geen plaats en trouwens ook geen tijd. Hermus draagt alleen kennis uit die hij elders heeft opgedaan. Vóór zijn benoeming in Zeist was hij onder andere hoofdmedewerker van prof. dr. J. Hautvast, Nederlands enige gewone hoogleraar in de voedingsleer, die in Wageningen de afstudeer richting voedingsleer onder zijn hoede heeft. Verder zijn er in ons land nog twee bijzondere leerstoelen in de voedingsleer: één aan de universiteit van Amsterdam (ook van het NIVV) en één aan de Rijksuniversiteit in Leiden, ingesteld door de Stichting voor Wetenschappelijke Voorlichting op Voedingsgebied. Met deze geringe aandacht voor de voeding loopt het wetenschappelijk onderwijs in Nederland duidelijk achter bij de Verenigde Staten en de Scandinavische landen, waar de voedingsleer een vast bestanddeel van het curriculum van de medische fakulteiten vormt. Dat in de meeste landen de voedingsleer voornamelijk gedoceerd wordt aan de landbouwfakulteiten valt te verklaren uit het simpele feit dat daar geleerd wordt hoe voedsel gemaakt wordt. Trouwens, veel kennis over de humane voeding is verkregen door studie van de voeding voor vee. Humane voedingsleer is een vrij jonge discipline. Toen Hermus zelf nog studeerde aan de Landbouwhogeschool bestond de afstudeerrichting nog niet. Hij studeerde af als levensmiddelentechnoloog en wist dus precies hoe je koffie zoveel mogelijk op koffie kunt laten lijken als je die via een automaat verkoopt. Hoe het menselijk lichaam op voeding reageert leerde hij in zijn contacten met de pionier van de humane voedingsleer in ons land, Den Hartog. In Maastricht is Hermus dan ook ondergebracht bij de capaciteitsgroep Humane Biologie, na een kort verblijf bij Biochemie. 'Hemker heeft veel belangstelling voor voeding', verklaart Hermus, onze hilariteit opwekkend, 'maar mijn vak staat toch dichterbij humane biologie. Vandaar dat ik meteen ben overgestapt toen Ten Hoor hier begon. Die moet net als ik van voren af aan beginnen, dat is ook een voordeel en bovendien komt hij ook uit de voeding'.

Lacune

In de korte tijd dat Hermus hier aan de slag is, heeft hij gekonstateerd dat er veel vraag is naar de bijdrage die hij kan leveren. 'In allerlei blokken zitten aanknopingspunten met voeding. Om die allemaal te begeleiden is een godsonmogelijkheid voor iemand die hier eens in

de week komt binnenlopen. Daar ligt belist een lacune'. Hermus zou liefst die verspreide activiteiten helpen coördineren. Tot nu toe heeft hij een bijdrage (een minimale vindt hijzelf) kunnen leveren aan de blokken 'het kind' met een casus over voeding en aan het blok 'leefwijzen'.

Maar binnen de RL gaat de aandacht voor de voeding vooral uit van mensen die zich met onderzoek bezighouden, zoals Hemker, wiens onderzoek naar de bloedstolling begonnen is met vitamine K, of Hornstra, die belangrijk onderzoek gedaan heeft naar de rol van dieetvetten bij het optreden van thrombose. Bij huisartsgeneeskunde heeft Muller veel kennis verzameld over vetzucht; GVO zonder kennis van de voeding is ondenkbaar; in Annadal onderzoekt een groep chirurgen de parenterale voeding en bij Interne Geneeskunde wordt de relatie tussen voeding en diabetes onderzocht. Hermus zou de lijst van voorbeelden nog langer kunnen maken. Waar het hem om gaat is dat hij betreurt dat die onderzoeken zozeer op zichzelf staan. 'Iedereen houdt zich met voeding bezig vanuit zijn eigen discipline. Het zou erg nuttig kunnen zijn die mensen bij elkaar te brengen, zodat ze gezamenlijk tot een kwaliteitsverbetering op dat specifieke gebied konden komen. In ieder onderzoek zitten nu wel een paar puntjes waarvan je zou kunnen zeggen: daar moet je eens wat meer op letten'. Een arts moet het belang van de voeding voor de gezondheid goed inzien omdat hij bij een flink aantal klachten met vragen over voeding gekonfronteerd wordt. Hoe staat het nu met de wijze waarop de Nederlander zich voedt, komen er gedragingen op voedingsgebied voor die min of meer rechtstreeks leiden tot het optreden van problemen?

Hermus: 'Van echte deficiënties in het voedselpakket, bijvoorbeeld van eiwitten of vitamines zoals je dat in ontwikkelingslanden ziet, is hier geen sprake. Alleen zie je de laatste tijd een duidelijke toename van het vitamine D-gebrek bij kinderen, waardoor ze gevaar lopen rachitis te krijgen. Verder zijn er groepen, wier wijze van voeding nauw samenhangt met hun levensbeschouwing, zoals de makrobiotici, die net als trouwens vegetariërs erg goed moeten opletten. Dan heb je de vrouwen die de pil slikken, die sterk interfereert met de vitamine B-stofwisseling, of vrouwen die willen vermageren — dat zijn er honderdduizenden — die kleine hoeveelheden voedsel eten en daardoor vaak niet aan hun noodzakelijke voedingsstoffen komen. Ook een grote groep bejaarden loopt risico's omdat ze te weinig bewegen en een geringe behoefte hebben. Bovendien is het eten dat ze gebruiken ook nog vaak tamelijk vet en suikerrijk. Dat geldt vooral voor bejaarden die thuis wonen, maar ook het voedsel in de bejaardenhuizen laat te wensen over door de wijze van verstrekking. De weg tussen de bereiding en het opdienen is vaak te lang, het eten verpiepert, zodat de voedingswaarde verloren gaat en het eten niet meer smakelijk is. Helaas is dat nog taboegebied, al begint het besef door te dringen dat daar iets moet gebeuren. Ook bij migranten kun je problemen met de voeding verwachten. Hun voedingspatroon wordt verstoord wanneer ze in een totaal ander land komen, waar het voedsel dat ze gewend zijn moeilijk te krijgen is. Ze leggen te grote voorraden aan of moeten er teveel geld voor uitgeven zodat ze elders in de problemen komen.

Wanvoeding

Tegenover de groep die niet genoeg voe-

dingsstoffen binnenkrijgt staat de groep die zich bezondigt aan wanvoeding, die teveel of slecht eet. Dat is een typisch beeld in welvaartslanden, aldus Hermus. 'Men eet vaak teveel, te vet, het voedsel wordt erg geraffineerd, er zitten te weinig vezels in. Dat levert een scala van problemen op als obesitas, vroegtijdige manifestatie van diabetes, arterosclerose, volgens sommigen zelfs een verhoogd kankerrisico. Dat terrein staat tegenwoordig sterk in de belangstelling: welke rol speelt voeding in allerlei ziekteprocessen? Daarbij gaat het er niet zozeer om de voeding als oorzaak aan te wijzen, maar de rol van de voeding temidden van andere factoren te bestuderen. De rol van de voeding is altijd moeilijk los van andere factoren te zien. Je zou ook kunnen zeggen dat de basisfilosofie van de voedingsleer behoort te zijn: Voeding is een onderdeel van een goed milieu. Als je zorgt voor een goed uitgebalanceerde voeding met al die stoffen die het organisme nodig heeft in een juiste verhouding, dan blijft je gezondheid langer intact.' Hermus rekent daartoe ook de minder lichamelijke aspecten van de gezondheid: 'Wat er gebeurt als je een echt deficiënt voedselpakket hebt weten we wel uit onderzoek in ontwikkelingslanden. Maar wat er gebeurt met iemand die door slecht eten maar de helft van de nodige voedingsstoffen binnenkrijgt, weten we niet goed. Uit dierproeven is wel bekend dat zo de agressie wordt opgewekt, maar voor mensen is het moeilijk betrouwbare meettechnieken te ontwikkelen. Ook daar geldt dat de omgeving een grote rol speelt. Behalve naar het voedsel moet je ook kijken of iemand rookt, drinkt, lichamelijk actief is, een kantine bij de hand heeft, of dat andere situationele en sociologische factoren meespelen.'

Voedingsdeskundigen laten het zoeken naar echt giftige stoffen liever over aan de toxicologen, maar de scheiding valt niet altijd even gemakkelijk te handhaven, omdat stoffen met een heilzame werking bij overdosering schadelijk kunnen worden voor het organisme. Vooral waar het gezondheidssyndroom sterk opgeld doet, loert het gevaar van mythevorming. Hermus: 'Als voorbeeld kun je noemen de relatie tussen de aanwezigheid van selenium in het organisme en het vóórkomen van het mammacarcinoom. Die relatie is vrij duidelijk vastgesteld. Dan wordt er al vrij snel gezegd: dan gaan we selenium toevoegen aan het organisme om kanker te voorkomen. Vooral de alternatieve wereld maakt zich schuldig aan dat soort omkeringen. Als

je in de Verenigde Staten bij een kruidenier binnenkomt, weet je niet wat je ziet, tweederde van de schappen staat daar vol met de raarste vitamines. Ze zijn daar al bij B-17, terwijl wij nog niet verder zijn dan B-12.' Hermus denkt dat we in Nederland nog maar aan het begin staan van dat soort ontwikkelingen, maar dat het ooit zo ver zal komen als in de Verenigde Staten, lijkt hem onwaarschijnlijk. 'Daarvoor is de Nederlander te nuchter. Amerikanen hebben veel meer de neiging om door te draven met dat soort dingen.'

Industrie

Is die nieuwe voedingscultuur niet te verklaren als een reactie op de invloed van de industrie, die veel van het persoonlijke karakter van de voeding heeft afgehaald? Volgens Hermus valt die invloed nogal mee: 'We eten zo ontzettend konventioneel, in Nederland, daar kan de industrie weinig aan veranderen en ze wil het dus ook niet. Het voedingspatroon blijft erg traditioneel, alleen de verschijningsvorm verandert en daarin speelt de industrie een belangrijke rol. Door een andere vorm voor een chip, een stukje aardappel, te bedenken of door een nieuw toetje, een hoopje pudding, te bedenken wordt de marktpositie verbeterd. Maar of je nu een blik doperwtjes koopt of een pakje diepvries of je haalt het supervers op de markt, maakt eigenlijk niet zoveel verschil uit. Het gaat erom hoe je er in de keuken mee omgaat. Daar heb je ook weinig vat op. De industrie weet redelijk goed hoe je de vernietiging van de voedingswaarde zo veel mogelijk kunt beperken.' Dat is een aardig opstekertje voor een industrie die aan de andere kant ook heel goed weet hoe je mensen ertoe kunt verleiden te snoepen, te roken, alcohol als sociaal onmisbaar te beschouwen en witbrood als luxe te zien naast boerenbruin. De GVO-organisaties hebben daar nog heel wat te doen. Toch ziet Hermus ook bij de industrie een zekere bereidheid mee te werken aan het vervaardigen van gezonder voedsel. Hij betreurt dat het initiatief dat Albert Heijn enkele jaren geleden heeft genomen met de vermelding van de voedingswaarde op de verpakking, mislukt is. Maar tot zijn voldoening is er een nieuwe club aan het werk om die 'labeling' nieuw leven in te blazen, maar dan op bredere schaal. 'Ik denk dat GVO zoiets zou moeten eisen als ondersteuning van zijn activiteiten. Uit de praktijk blijkt dat je de mensen kunt vertellen wat je wilt, maar als je ze niet het gereedschap erbij geeft om de ideeën uit te voeren, dan komt er niets van terecht.'

J.H./T.H.

Hornstra krijgt Dr. Servierprijs

Dr. G. Hornstra, medewerker van de capaciteitsgroep Biochemie, kreeg op 10 december uit handen van prof. dr. J.F. de Wijn de hem eerder dit jaar toegekende Dr. Servierprijs 1980 uitgereikt. Dat gebeurde op een bijeenkomst in het BMC. Hornstra kreeg de prijs voor zijn proefschrift: 'Dietary fats and arterial thrombosis'.

Veranderingen in het hoger onderwijs

In het hoger onderwijs zijn de komende jaren ingrijpende veranderingen te verwachten. De verkorting van studieduur door invoering van de tweefasenstructuur is daarvan maar een klein onderdeel en mogelijk niet eens het meest fundamentele.

Het onderwijs zelf zal beter afgestemd moeten worden op de behoeften van de maatschappij. Alleen al uit economische motieven kan niet langer voorbij worden gegaan aan de vaak gehoorde klacht, dat degenen die uit het h.b.o. of w.o. komen vaak nauwelijks toegerust zijn voor de beroepen waartoe ze dachten te zijn opgeleid. De toelating tot het hoger onderwijs zal in toenemende mate ook open gaan voor andere groepen dan de 18 tot 20 jarige abiturient van vwo, havo of m.b.o.. Alleen al het effect van de geboortedaling die tot teruggang in studentenaantallen zal leiden, zal de instellingen van hoger onderwijs (h.o.) nopen naar een andere markt om te zien: ouderen, veelal met deficiënte vooropleidingen, achtergestelde groepen etc..

De programmering en uitvoering van het onderwijs zullen daarvan zeker diepgaande invloeden ondervinden. Naast de traditionele opleidingsinstellingen, gelocaliseerd op bepaalde plaatsen en met volledig dagonderwijs zullen alternatieve onderwijsvormen ontwikkeld worden. De Open Universiteit is er daarvan één.

Veranderingen in studieopzet en -programmering zullen ook leiden tot een andere waardering van studieprestaties en tot andere wijzen van toekenning van diploma's en titels.

Onderzoeksrapport.

Een indrukwekkende hoeveelheid voorbeelden van dergelijke veranderingen die in het buitenland op allerlei plaatsen in praktijk worden gebracht staat beschreven in een onderzoeksrapport 'Een staalkaart van veranderingen in het Hoger Onderwijs'. Het is onlangs gepubliceerd door het Ministerie van Onderwijs en het werd samengesteld door drie onderwijsdeskundigen, afkomstig uit Nijmegen, Eindhoven en Maastricht. Uit Maastricht werkte Peter Bouhuys (O en O) eraan mee. De onderzoekers beschrijven een groot aantal van deze varianten vanuit de literatuur. Daarnaast hebben ze in Nederland politici, vertegenwoordigers van het bedrijfsleven en beleidsbepalers in het hoger onderwijs geïnterviewd.

Het resultaat van hun onderzoek is vooral voor Limburg van bijzonder belang omdat de vestiging van de Open Univer-

siteit in Heerlen en de verdere uitbouw van de universiteit de mogelijkheid bieden een aantal ideeën en suggesties uit het rapport verder uit te werken en vorm te geven.

Dat daarnaast een aantal uitgangspunten van het Maastrichtse Onderwijssysteem en van de wijze van toetsing in de Faculteit der Geneeskunde door beleidsbepalers in het Hoger Onderwijs worden aangemerkt als belangrijke vernieuwingen die navolging verdienen, is misschien een bijkomstigheid, zij het een prettige.

Toelating.

In Nederland is de oudere student, die pas na zijn vijftiengste jaar met de studie begint een min of meer vergeten groep. Soms zijn er mogelijkheden voor avondopleidingen of part-time studie. Maar de bereikbaarheid daarvan is vaak matig.

In het buitenland zijn voor deze categorie vaak ruimere mogelijkheden voorhanden. Sommige instellingen van h.o. kennen 'extramurale afdelingen' waardoor ze het onderwijs naar verder verwijderd publiek brengen, op geschikte uren en vaak met behulp van aangepaste middelen: schriftelijk, audiovisueel e.d.. In Oostenrijk kent men een voorbereidingsjaar voor volwassenen die niet over de vereiste vooropleiding beschikken. De Engelse Open Universiteit laat volwassenen toe zonder voorwaarde te stellen aan voorafgaande diploma's. Voor de O.U. in Nederland ligt dat ook in de bedoeling. Om betere aansluiting tussen middelbare school en universiteit te waarborgen en soms om de totale studieduur te bekorten kent men in de VS verschillende overgangsvarianten: inbouwen van onderdelen van het h.o. programma in het laatste jaar van de high-school, overslaan van één jaar van highschool of hoger onderwijs etc..

Programmering en uitvoering.

Dit nieuwe type student die het h.o. instroomt, ouder, vaak met deficiënte vooropleiding maar met veel ervaring, veelal part-time studierend, heeft invloed op de aard van het onderwijs. Het gaat niet aan de 'nieuwe student' om te turnen tot de traditionele. Het traditionele onderwijs moet veranderen zodat het aan deze student beter recht doet. Sleutelwoorden daarbij zijn differentiatie, flexibiliteit en individualisering. Een voorbeeld waarin deze begrippen tot hun recht komen is het **onderwijsleercontract**. Het gaat daarbij om een individueel studieplan dat is afgestemd op deze bepaalde student. Hij bepaalt samen met de studieleiding de inhoud van zijn curriculum, de werkvorm en de omvang van zijn studie-inspanning. Daarbij zijn zelfwerkzaamheid en vrijheid van leerstofkeuze van groot belang. Het onderwijsleercontract helpt de student zijn doel op de lange termijn (het diploma) te bereiken door verschillende middelen en activiteiten. Het stelt hem in staat zijn eigen kennis, kunde en ervaringen en zijn persoonlijke stijl van werken en leren te ontwikkelen en te benutten. De onderwijsinstelling biedt daarbij de begeleiding en de faciliteiten. Ze hoeft daarbij niet alles zelf te doen. Ook trainingen elders of bij bedrijven of aanbod van andere instellingen kunnen van het pakket deel uitmaken.

Veelal is er sprake van een thematische, interdisciplinaire, probleemgerichte aanpak.

De oudere student heeft vaak behoefte aan een duidelijk beroepsgerichte h.o. opleiding. Maar ook voor de traditionele student lijkt dit type opleidingen aan-

trekkelijk te worden. Allerlei vormen van 'Sandwich-onderwijs' zijn daarbij in opkomst: perioden van onderwijs en van werken in de praktijk wisselen elkaar daarbij af. Daarbij ervaren de studenten een nauwe aansluiting tussen theorie en praktijk waardoor ze beter gemotiveerd raken en zich meer bewust worden van hun verantwoordelijkheid. Ze leren in de arbeidssetting samenwerken met personen van verschillende pluimage en ze krijgen een realistischer kijk op hun latere beroepsmogelijkheden.

Interdisciplinaire programma's zijn meestal te vinden in recent opgerichte nieuwe ho-instellingen . . .

(In Nederland is de Faculteit der Geneeskunde te Maastricht een voorbeeld, waarbij binnen een wetenschapsgebied de deelgebieden daarin op geïntegreerde wijze worden gepresenteerd). Ze zijn dikwijls ingevoerd als antwoord op regionale of eigentijdse behoeften van de directe omgeving, deels onder invloed van studentenvoorkeuren. De verwachting is dat ze verstrekkende gevolgen voor onderwijsvernieuwing en maatschappijverandering zullen hebben. Om daarin te slagen is een weloverwogen doelformulering nodig, geloof in en ondersteuning van dit initiatief door het onderwijspersoneel en de bereidheid de bestaande disciplines als minder dominant op te vatten.

uit: 'Een staalkaart van veranderingen in het Hoger Onderwijs'.

Veel studenten zouden geholpen zijn met opleidingen van kortere duur, rechtstreeks ten dienste van het door hen gewenste beroep. Omdat de korte weg niet voorhanden is kiezen deze studenten nu vaak te lange en te dure beroepsopleidingen. Na deelname aan het maatschappelijk leven kunnen dan later vervolgoopleidingen op zo'n korte inleiding plaats vinden.

Docentenrol.

In veel van de beschreven nieuwe typen van onderwijs verandert de rol van de docent ingrijpend. Van instructeur wordt hij begeleider, adviseur en stimulator van de student. Vaak komt dat tot uiting in de benaming mentor. Geconstateerd wordt dat docenten met deze nieuwe rol nogal eens moeite hebben. Toch staat of valt het slagen van nieuwe ontwikkelingen met de bereidheid van de docenten zich ervoor in te zetten.

Voor het uitwisselen van ervaringen, problemen en oplossingen zijn ze daarbij op elkaar aangewezen. Op de duur zal aanvullende training voor docenten nodig zijn.

Bovendien is er aanleiding na te gaan of de in Nederland gebruikelijke koppeling van onderwijs- en onderzoekstaak van het w.o.-personeel wel in alle gevallen gehandhaafd moet worden. Waarom zou geen volledige onderwijsaanstelling mogelijk gemaakt worden, zodat de docent één homogeen takenpakket te verzorgen heeft?

Diplomerings.

Als varianten op de traditionele wijze van diplomering worden genoemd de **externe graad** en de **dossierdiploma's**.

Bij de externe graad beoordeelt een onderwijs- of overheidsinstantie de leer- en praktijkervaringen van een student en kent hem op grond daarvan een diploma of de titel toe. De student hoeft dus niet het onderwijs gevolgd te hebben bij de instantie die het diploma toekent, hij hoeft alleen maar blijkt te geven van voldoende nivo.

De sterk geïndividualiseerde leerinhouden die bij h.o.-opleidingen te verwachten zijn maken het invoeren van **dossierdiploma's** voor de hand liggend. Zo'n diploma zegt niet alleen of iemand met goed gevolg een opleiding voltooid heeft, het geeft ook een uitgebreide beschrijving van de inhoud en het nivo van het gevolgde onderwijs. Het geeft, ook als het einddoel niet volledig werd bereikt, inzicht in wat de kandidaat wél gedaan heeft en met welke mate van succes.

De eerste instelling in Nederland die met echte dossierdiploma's gaat werken zal waarschijnlijk de Open Universiteit zijn.

Het rapport waaruit hierboven enkele elementen gelicht werden staat bol van informatie over allerlei veranderingen die zich in het h.o. voltrekken. Voor de RL kan dat tot bescheidenheid stemmen: soms wordt wel eens gedaan of hier de enige plek ter wereld is, waar onderwijsvernieuwing plaats vindt. Anderzijds moet men zich realiseren, dat de Maas-trichtse onderwijsaanpak het mogelijk maakt flexibel in te spelen op een aantal vanuit de samenleving gewenste veranderingen in aanbod van h.o. en daaraan gestalte te geven. Mét de Heerlense Open Universiteit kan Maastricht een belangrijke functie hebben in het ontwikkelen van hoger onderwijs voor een nieuwe markt van studerenden die in de komende jaren van steeds meer belang zal worden.

J.O. (Dienst Voorlichting).

Algemeen

Dies 1982

Op vrijdag, 8 januari 1982 viert de RL haar zesde Dies Natalis. De Diesviering zal door twee gebeurtenissen worden gemarkeerd. Vooreerst draagt W. Wijnen bij deze gelegenheid het ambt van Rector Magnificus over aan zijn opvolger C. Hemker. Wijnen is rector geweest sinds januari 1979. Daarnaast zal de universiteit op deze Dies de Peter Debyeprijs 1982 uitreiken aan Dr. Melvyn F. Greaves uit Londen. Deze prijs is hem toegekend voor zijn onderzoek op het gebied van de tumorimmunologie.

Het programma van de Dies vermeldt op vrijdagochtend om 11.00 uur in de Aula van de RL een voordracht van dr. Greaves over zijn onderzoek. Om 15.00 uur vindt in de Stadsschouwburg de gebruikelijke Academische Zitting plaats, met toespraken van de gaande en de komende rector, rectoraatoverdracht, toespraak van de voorzitter der jury voor de Peter Debyeprijs 1982, uitreiking van de prijs en dankwoord van de winnaar. De zitting wordt muzikaal opgeluisterd door het universiteitsorkest o.l.v. Jan Ezendam en het universiteitskoor o.l.v. M. Havenith.

Van 21.00 af wordt in de schouwburg door studenten en medewerkers het Diesfeest gevierd. Er is dit jaar geen cabaret uit eigen kring, maar Koko — die het avondfeest organiseert — heeft plannen iets van dien aard van buiten aan te trekken. Er treden verschillende orkesten op en er zijn allerlei evenementen. Zoals gewoonlijk zal het feest tot in de kleine uurtjes doorlopen.

Dienst Voorlichting
J.O.

Abonnement Inzet

Inzet, maandblad van de Vereniging van Nederlandse Ziekenfondsen kan tegen gereduceerde prijs worden besteld via: Mevr. A. van der Veer V.N.Z.
Postbus 520
3700 AM Zeist
De prijs bedraagt f 20,—.
Intekenen voor het 4 x te verschijnen Inzet-plus is mogelijk via de studievereniging van de Algemene Faculteit, Agora. Het eerste nummer is reeds verschenen en kost f 5,—.

Personele Zaken

Kerstvakantie

Van maandag 21 dec. t/m 2 januari vervalt het L.V. & S. programma in verband met de kerstvakantie.

Alle activiteiten starten weer op **maandag 4 januari**.

Uitslag Intern Badminton Tournooi

In november is een badminton tournooi gespeeld.

Dames:

1. Marianne v.d. Vijver
2. Marie Louise Bouman
3. Jet Beekman

Heren:

1. Pierre Swerts
2. Carl Kluge
3. Huub Jessen

Personeelsmutaties

In dienst

Per 1 september 1981:

C. Ulrich
wetenschappelijk medewerker
Algemene Heelkunde

Per 1 november 1981:

L. Baerveldt
timmerman (tijd.)
Bouwzaken en Technische Dienst

Mw. J. Been
administratief medewerkster (tijd.)
Skillslab

M. van Dongen
wetenschappelijk medewerker
Epidemiologie

J. Druyts
administratief medewerker (tijd.)
Financiële Zaken

Mw. L. Eymael
administratief medewerkster
Klinische Psychiatrie

Mw. M. van Houtem
secretaresse
Huisartsgeneeskunde

Mw. W. Neelen
administratief medewerkster (tijd.)
Planning, Organisatie en Bedr. ontw.

Mw. E. Rouwenhorst
analiste (tijd.)
Anatomie/Embryologie

Mw. M. Sprengers
secretaresse
Juridische Studierichting

R. Theunissen
wetenschappelijk medewerker (tijd.)
Immunologie

L. Kolle
hoofd Bureau Onderwijs
Faculteit der Geneeskunde

Per 15 november 1981:

Mw. E. v.d. Hijden
medewerkster (tijd.)
Universiteitsbibliotheek

Mw. A. Stroucken
typiste 0,2
Dienst Informatieverwerking

Uit dienst

Per 1-10-1981:

Mw. L. Slenter-Dhaeze
Huisartsgeneeskunde

Per 15-10-1981:

Mw. Y. Hameleers-Cleven

Per 17-11-1981:

Mw. C. Meeusen
Med. Psychologie

Interne mutaties

Per 1 november 1981:

Mw. Y. Stevens
van Voorlichting naar
Studium Generale

Dienst Personele Zaken en St. Belangen

Studentenekklesia

a. **De eerstkomende viering** is op zondag 10 januari a.s. Er worden dan twee kinderen gedoopt.

Een oer-oud symbool. Oorspronkelijk het gestyleerd overdoen van de geboorte. Tekenen van bewuste acceptatie door de mensengemeenschap van de kinderen. In de kring van hen, die willen leven vanuit de joods-christelijke traditie, krijgt dit nog een ander aksent. Het wordt tekenen van: mensen (zeker kleine mensen) op handen dragen.

Mee zoeken naar een leefbare wereld. Steeds opnieuw geboren worden . . . tot dat je wordt wie je worden kunt.

De rest (er valt natuurlijk veel meer te zeggen) wordt duidelijk gemaakt in de viering zelf.

Weer in de kapel van de Zrs. Reparatrien, Kapoenstraat 23. Aanvang: 12.00 uur.

b. Nieuwe ontmoetingsgroep

Vanwege het grote animo dat bestond voor de eerste twee ontmoetingsgroepen, willen we proberen opnieuw een aantal mensen bij elkaar te brengen.

In deze ontmoetingsgroepen wordt bewust geoefend in het naar elkaar luisteren. Ter sprake komen dingen, die de deelnemers zelf waardevol vinden. Het kan zo gaan over relaties, over de 'zin' van iemands opleiding, over levenshouding en de draagwijdte van idealen, over geloven van-huis-uit en wat je er zelf van vindt etc.

Het is goed om van anderen eens te horen, hoe die met zulke, vaak niet ze snel te bespreken, dingen omgaan.

Opnieuw zijn Karel van Tulder s.j. en Betty Gatignon bereidt om een nieuwe groep te begeleiden.

De bijeenkomsten zijn tweewekelijks.

Plaats: Tafelstraat 13.

Start: eind januari/begin februari.

Opgave bij Thecla v. Marrelo: 043-15651 's middags, behalve woensdag. Of via briefje naar Tafelstraat 13, 6211 JD Maastricht.

c. Leerhuis

Verhalen uit de bijbel zijn vaak al op jeugdige leeftijd verteld en gehoord. Ze houden zich echter meestal bezig met ervaringen, die mensen zelf pas later, wat ouder, meemaken. Tegen die tijd zijn ze of doodverteld, of al lang ingekleurd als sprookjes of legendes van lang geleden. Het proberen om door te dringen tot de essentie van deze verhalen blijft een boeiende bezigheid. Wie zich de moeite troost om grondig te lezen, krijgt, dat leert de ervaring, vaak een verrassende nieuwe kijk op 't oude boek.

Daarom wil ik graag een aantal bekende verhalen met geïnteresseerden grondig gaan lezen. Daarbij zal het vooral gaan om de aanknopingspunten die ze bieden voor onze eigen ervaring. Wie mee wil doen aan deze 6 avonden in februari/maart/april geven zich op. Zelfde manier als boven... dus bij Thecla of middels briefje.

d. Zoekt iemand nog een **goed kerstverhaal**, dat niet ondergesneeuwd is in ijskoude nachten, en zonder al te veel schaatsen kris-kras over 't ijs, dan kun je vaak lang zoeken.

Ik kan er twee aanbevelen: een oud verhaal van Anthony van Dyke 'de vierde wijze' geheten. Een een recenter verhaal van Paul Biegel 'de hoge troon'. Niet zo romantisch, maar zeker ook geen flutverhalen.

Eventueel verkrijgbaar bij de Ekklesia.

e. Beste wensen voor het nieuwe jaar. Tot ziens op de nieuwjaarsborrel van de Ekklesia op woensdag 13 januari a.s. op Tafelstraat 13, van 17.00-19.00 uur.

Sport

Gebruikersraad L.V. & S.

Taak:

a. het College van Bestuur en de Universiteitsraad al dan niet desgevraagd te adviseren omtrent beleidsaangelegenheden op het gebied van de lichamelijke vorming en sport, waarin in ieder geval begrepen de advisering over de opzet en de ontwikkeling van de voorzieningen voor lichamelijke vorming en sport binnen de Rijksuniversiteit Limburg;

b. de voor de uitvoering van de taken van lichamelijke vorming en sport eerstverantwoordelijke medewerker te adviseren omtrent de uitvoering van het programma lichamelijke vorming en sport, alsmede omtrent het in het programma opnemen van nieuwe activiteiten.

De gebruikersraad tracht in deze zoveel mogelijk aan te sluiten bij de ideeën en wensen van de leden van de universitaire gemeenschap.

Samenstelling

Frans van Geel-Voorzitter (Medewerker)
Anneke Burger-Medewerkster
Roeland Beckers-Student
Bernice Dove-Student
Peter Geurten-Medewerker
Philip Hofhuis-Student
Herman v.d. Pool-Medewerker.

Voorzitter LUSS - Jan Joost Meys.

Voorzitter Commissie Studenten Voorzittingen - René Verspeek.

Hoofd L.V. & S. - René Verster - Adviseur.

De Commissie vergadert minimaal 1 x per 2 maanden en meer indien noodzakelijk.

Studentenzaken

Student-lid t.b.v. delegatie in SSGZ.

Alle universiteiten en hogescholen in Nederland zijn vertegenwoordigd in de landelijke Stichting Studenten Gezondheidszorg (SSGZ), zijnde een landelijke stichting voor de verzekering van ziektekosten van studenten.

De RL is in deze stichting vertegenwoordigd via dhr. Wenting van de dienst PZ/SB, en dhr. P. Zwietering, student.

Nu deze laatste de wens te kennen heeft gegeven om het studentlidmaatschap van de delegatie van de RL te beëindigen is er plaats voor een

STUDENT

als lid vanuit de RL in de SSGZ.

De benoeming zal plaatsvinden door de Universiteitsraad.

Degenen, die belangstelling hebben voor deze functie, wordt verzocht vóór 29 jan. 1982 contact op te nemen met de griffier van de Universiteitsraad, A.P. Resoort, hoofdgebouw, kamer 205, tst. 265.

Nadere inlichtingen over de functie kunnen worden verkregen bij dhr. Wenting dienst PZ/SB, hoofdgebouw, kamer 322, tst. 308.

Commissieleden gezocht

Op 26 november 1981, heeft de Universiteitsraad zich bezig gehouden met de gevolgen van de invoering van de Wet Openbaarheid van Bestuur.

Volgens het behandelde voorstel dient er een commissie te worden ingesteld, die het College van Bestuur adviseert over beslissingen inzake bezwaarschriften, die worden ingediend als het College van Bestuur bepaalde gevraagde informatie niét wil verstrekken.

In deze commissie zullen een lid en een plv. lid door het College van Bestuur worden benoemd, op voordracht van de Universiteitsraad.

Degenen die belangstelling hebben voor een van deze functies wordt verzocht om vóór 29 januari 1982 contact op te nemen met de sekretaris van de vertrouwenscommissie van de Universiteitsraad, hoofdgebouw kamer 200, tel. tst. 265, bij wie ook nadere inlichtingen kunnen worden verkregen.

Bureau Buitenland

Beurzen Groot Brittanië

Jaarlijks wordt een aantal beurzen verstrekt om uitwisselingsbezoeken van docenten en wetenschappelijke medewerkers (dus geen studenten) aan instituten van hoger onderwijs in Groot Brittanië en gelijkwaardige instituten in Nederland te vergemakkelijken.

Doel

Bevordering van het directe contact tussen afdelingen en instituten met wetenschappelijk of academische belangstelling te bevorderen en de ontwikkeling van samenwerking en onderzoek op lange termijn te stimuleren.

Voorwaarden

Een beurs is gebaseerd op de goedkoopste lijnvluchtprijs v.v. Reis- en verblijfkosten in het land zelf worden niet vergoed, maar als de kandidaat zijn internationale reiskosten zelf kan (of uit andere bron kan laten betalen, dan mag de beurs worden gebruikt om reis- en verblijfkosten aldaar te betalen.

Aanvragen

Aanvraagformulieren voor beurzen kunnen worden gevraagd bij:

The Representative
The British Council
Keizersgracht 343
1016 EH Amsterdam

Water: alsof het niets kost

'Dweilen bij een lopende kraan' wordt gebruikt om een nutteloze activiteit aan te duiden. Men zou het beter een kostbaar en verspillend gebeuren kunnen noemen. Een uur een kraan laten lopen kost al gauw een gulden of zeven.

Het ligt voor de hand dat het grootste waterverbruik van de RL (80%) plaats vindt in het BMC. Spoelkeukens, sommige koelingen en dergelijke vragen nu eenmaal veel water. In 1980 werd in het BMC 37.000 m³ water gebruikt (37.000.000 l.) Dat is genoeg om het hele gebouw drie maal boordevol water te pompen. De medewerkers in het BMC gebruiken gemiddeld per persoon per jaar 50 m³ (50.000 l). Dat is 200 liter per dag. Het is duidelijk dat dat niet alleen aan kopjes koffie opgaat.

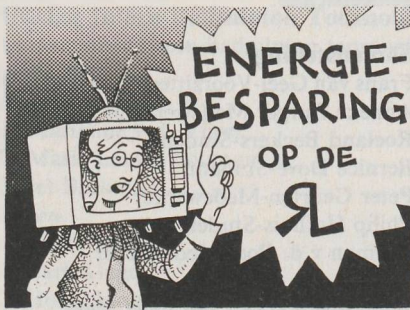
Wat kost het?

De kostprijs van het water is samengesteld uit twee elementen: de prijs voor het schone water dat binnenkomt en de kosten voor afvoer van het verontreinigde water. Verrassenderwijs kost het afvoeren van vuil water meer dan het schone water dat binnenkomt (f 1,20 per m³ tegen f 1,05 per m³ voor het schone). Het BMC gebruikte verleden jaar voor ongeveer f 70.000, — aan water.

Bezuinigen hoe?

Het is niet duidelijk of er zonder risico's voor de kwaliteit van het onderzoek werkelijk veel op watergebruik te bezuinigen valt.

Technisch is het mogelijk een aantal koelactiviteiten waarvoor nu water gebruikt wordt, te verrichten met gesloten koelcircuits, maar ook dat is bijzonder kostbaar.

Misschien dat er uit milieuoverwegingen toch toe moet worden overgegaan. Op zo'n 50 plaatsen in het BMC worden waterpompen gebruikt om vacuum te maken. Dat kan in principe ook met lucht, maar het resultaat is niet zo schoon. Toch kan het zin hebben als de gebruikers zich van keer tot keer afvragen of ze werkelijk een zo schoon vacuum nodig hebben, dat daarvoor de waterpomp gebruikt moet worden. In ieder geval kan men de pompen direct na gebruik afzetten. Men ziet vaker pompen alsmaar doorlopen, ook als het al lang niet meer nodig is.

Als in de laboratoria pipetten en glaswerk gespoeld worden zou men zich de vraag kunnen stellen of dat spoelen werkelijk uren moet duren. Kan het bovendien niet beter en goedkoper centraal gebeuren?

Op kleine schaal

Ook op kleinere schaal kan op water bezuinigd worden. Toen het Elisabethhuis in de Abtstraat enige tijd in gebruik was bleek, dat het waterverbruik daar aanmerkelijk hoger lag dan in het er mee te vergelijken Van Kleefcentrum. De oorzaak was gelegen in het type stortbakken op de toiletten dat veel water verbruikte. Daarom is een tiental van die bakken door een zuiniger type vervangen. Men rekent erop de kosten die daarmee gemoeid waren vrij snel weer teruggewonnen te hebben.

Zo heeft het zeker ook zin, lekkende stortbakken en kranen terstond aan te melden. Ook moet men zich realiseren, dat het schoonmaken van alles wat (ver)vuil(d) raakt water kost.

En water kost wel degelijk geld.

Dienst Voorlichting

J.O.

- *minder scheutig met watt en water*
- *wilt u bij voorkeur thuis naar 't toilet gaan? Dank u!*
- *ook meerderen moeten minderen*
- *een druipende kraan is ook ongezond*
- *wil de laatste die afvloeit wél het licht uitdoen?*

Filmhuis Maastricht met bankroet bedreigd

Het eerste lustrum dat het Filmhuis enkele maanden geleden vierde zou ook wel eens het laatste kunnen zijn. De financiële situatie van het Filmhuis is zo weinig rooskleurig dat alleen een aanpassing van de gemeentesubsidie voor 1982 de zaak nog kan redden. De toegangsprijzen zijn onlangs verhoogd, maar ook daarmee kon de begroting niet sluitend gemaakt worden. Besluit de Maastrichtse gemeenteraad niet alsnog tot een verhoging van de financiële bijdrage, dan zullen de medewerkers van het Filmhuis, die er overigens allemaal belangeloos hun tijd in steken, zich gedwongen zien het bijltje erbij neer te leggen.

Het Filmhuis zag het levenslicht in 1977; toen besloot een groepje vrijwilligers op eigen initiatief een maal per week een film te vertonen in een zaal-

tje met houten stoeltjes en een kleine filmprojector. Wie het Filmhuis tegenwoordig bezoekt kan niet anders constateren dan dat het in die paar jaar van haar bestaan een spectaculaire groei naar volwassenheid heeft doorgemaakt. Elke avond wordt er aan de Capucijnengang minimaal één film vertoond in een professioneel geoutilleerde zaal met echte bioscoopstoelen en een prima 16 mm projectie.

Wat er gedraaid wordt houdt het midden tussen de betere maar minder bekende bioscoopfilm, die hier in Limburg niet aan de bak komt, en het gewoonlijke arthouse werk dat Filmhuizen plegen te vertonen. Aan de programmering is duidelijk te merken dat het huis mikt op het gat in de markt dat het provinciale bioscoopcircuit laat liggen omdat er kennelijk commercieel geen eer aan te behalen is. Het Filmhuis vervult in dit opzicht, ook regionaal gezien, zeker een belangrijke

functie.

Van gemeentewege wordt de rol die het Filmhuis in het Maastrichtse culturele leven speelt langzamerhand misschien wel onderkend, maar men is geenszins bereid er meer dan marginale financiële mogelijkheden voor te scheppen: de jaarlijkse subsidie van tien mille staat in geen verhouding tot wat andere plaatselijke culturele instellingen (bijv. het Culturele Centrum) ontvangen. De recente weigering tot het verstrekken van een subsidie voor het kinder-Filmhuis initiatief, een zaak die momenteel overigens voor de rechtbank wordt uitgevochten, spreekt in dat opzicht boekdelen.

Het is te hopen dat de medewerkers van het Filmhuis ook in de toekomst hun taak binnen de toch al niet florissante Limburgse bioscoopwereld kunnen blijven uitoefenen. Hopelijk biedt de gemeentesubsidie voor het volgend jaar daar genoeg gelegenheid toe.

De winter door

Kerstprogramma

In de komende vakantieperiode draait het Filmhuis nog gewoon door. Rond de kerstdagen staan twee volstrekt tegenovergestelde films geprogrammeerd: 'A night at the opera' van de Amerikaanse komiekenfamilie 'The Marx Brothers' en het Franse melodrama 'Les enfants du paradis'.

'A night at the opera' is onbetwist het meest uitbundige en beste product van de 'Marx'-stal. Metro Goldwyn Mayer reserveerde er in de dertiger jaren een flink budget voor en het resultaat is navent: Chico, Harpo en vooral natuurlijk Groucho verkopen hun git-zwarte grappen in een groots opgezette musical decors met veel figuranten. Het verhaal speelt binnen de opera wereld en is even waarhoofdiger als altijd: De beroemde Italiaanse tenor Lasspari vertrekt met zijn operagezelschap en impresario Otis B. Driftwood (Groucho Marx) per boot naar New York om er furore te maken. Driftwood neemt echter verstekelingen mee die de boel aan boord danig op zijn kop zetten. De schitterende apotheose in, hoe kon het anders, de opera bevat enkele inmiddels historische scènes.

'Les enfants du paradis' van Marcel Carné werd tijdens de oorlogsjaren in Nice opgenomen, maar pas na de bevrijding in 1945 uitgebracht. Plaats van handeling is het pantomimetheater 'Les Funambules' in de theaterstraat van het negentiende eeuwse Parijs. Centrale thema's: De liefde en de misdaad; niet verfilmd als een Krimi maar als een lyrische aaneenschakeling van intriges gebaseerd op de literatuur van de grote Franse romantische schrijvers Victor Hugo en Honoré de Balzac. 'Les enfants du paradis' is in de meest letterlijke zin een pastiche, die meer begaan is met het creëren van een intellectuele en ethische atmosfeer dan met het reconstrueren van een tijdsbeeld. Een poëtisch drama dat niet los kan worden gezien van het lijden van het Franse volk in de Tweede Wereldoorlog.

Met 'Oud en Nieuw' worden twee recente films gepresenteerd: 'De afstand' van 'De Eerste Amsterdamse Filmassociatie' en de laatste film van Federico Fellini: 'La citta delle donne'.

'De Afstand' is een van de projecten van René Seegers, Jean van de Velde en Leon de Winter die zich in het

Amsterdams collectief verenigd hebben om films te maken over een eigentijdse problematiek en in een eigentijdse vorm. 'De Afstand' volgt de zee-reis van Luuk van Oorschot. Tijdens deze eenzame tocht kijkt hij aan de hand van eigengemaakte filmpjes terug op zijn jeugd, de vriendschap met zijn overleden vriend Tonnie, de afgebroken relatie met zijn vriendin. 'De Afstand' schetst een beeld van een ontwortelde generatie in een tijd waarin de beeldmedia het handelen van de mensen sterk beïnvloeden.

Fellini's laatste film 'La citta delle donne' (Ofwel 'Vrouwenstad') benadrukt, net als zijn vroegere werken 'Roma' en 'Satyricon', zijn gevoel voor exhibitionisme en schilderachtigheid. Degenen die hem wantrouwen zullen er al de oude kitsch in herkennen; voor de liefhebbers daarentegen is 'Vrouwenstad' een banket van visuele delicatessen vanaf het eerste moment in de trein wanneer een voorzichtige vrouwenlach Snàporaz (Marcello Mastroianni) verleidt tot de wildste dromen, tot zijn uiteindelijke wedergeboorte in de circusarena.

'Vrouwenstad' is Fellini's worsteling met het fenomeen 'vrouw'; ze wordt er in alle toonaarden in bezongen: Als femme-fatale, feministe, intellectueel, sexsymbool. Vertegenwoordigsters van de Italiaanse Vrouwenbeweging betoogden bij de première in de zomer van 1980 dat de film gemaakt is vanuit de verkrachte visie die mannen op vrouwen hebben. Fellini zelf ziet dat anders: 'Elke rationele verklaring die je tracht te geven voor de vrouw ontdoet haar van haar sfinx-achtige kwaliteiten. De film demystificeert vrouwen niet, maar voegt een nieuwe fascinatie toe aan het vrouwensyndroom'.

J.M.

Agenda

Stadsschouwburg

Zaterdag 19 december om 20.00 uur: Teater Arena met 'Chicago' om 23.00 uur in het Theatercafé: 'De Kostganger' door 'Bij leven en welzijn'.

Zondag 20 december om 14.30 uur: Rob van Reijn met 'Kasjtanka' om 20.00 uur Rommedoe met 'Rommeveer'.

Dinsdag 22 december om 20.00 uur: De Haagse Comedie met 'De Olifantman' van Bernard Pomerance.

Zaterdag 26 december om 12.15 uur in de Redoute: Kerstkoffieconcert door het Maastrichts Salon Orkest; om 20.00 uur: 'Ik voor jou, jij voor mij'; een blijspel van Lolek Bellou met Ingeborg Elzevier.

Zondag 27 december om 20.00 uur: 'Ik voor jou, jij voor mij'.

Zondag 3 januari 1982 om 20.00 uur: Het Amsterdamse Volkstoneel met 'Circus Knie' van Carl Zuckmayer.

Donderdag 7 januari om 20.00 uur: Seth Gaaikema.

Zondag 10 januari om 20.00 uur: 'Vrolijk Pasen', een blijspel van Jean Poiret met Kitty Janssen en André van den Heuvel.

Dinsdag 12 januari om 20.00 uur: De Haagse Comedie met 'Kinderen van een mindere God' van Mark Medoff.

Woensdag 13 januari om 20.00 uur: Conférencier-imitator Robert Paul.

Vrijdag 15 januari om 20.00 uur: Het Ballet van Vlaanderen.

Staargebouw

Zondag 20 december om 15.00 uur: Het Limburgs Symfonie Orkest onder leiding van Wolfgang Trommer speelt Beethoven. Solist: Saschko Gawriloff, viool.

Zaterdag 9 januari om 20.00 uur: Het Limburgs Symfonie Orkest onder leiding van Ed Spanjaard met de pianist Michel Block brengt werken van o.a. Saint Saëns en Berlioz.

Filmhuis Maastricht

Maandag 21 en dinsdag 22 december om 20.00 uur: 'La signorina senza Camelia' van Michelangelo Antonioni.

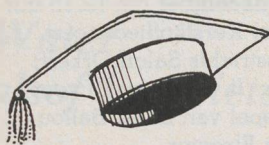
Donderdag 24 tot en met zondag 27 december om 20.00 uur: 'A night at the opera' met The Marx Brothers en om 22.00 uur: 'Les enfants du Paradis' van Marcel Carné.

Maandag 28 en dinsdag 29 december om 20.00 uur: 'Les enfants du Paradis'.

Donderdag 31 december tot en met zondag 3 januari 1982 om 20.00 uur: 'De afstand' van de Eerste Amsterdamse Filmassociatie en om 22.30 uur 'La citta delle donne' van Federico Fellini.

Maandag 4 en dinsdag 5 januari om 20.00 uur: 'La citta delle donne'.

ADHTEROM IS 'T KERMS

Postbus 584
5600 AJ Eindhoven

Universitaire
Opsporings
Brigade

Aan de redactie
van Observant

Eindhoven, 10-12-'81

Mijne Heren,

16

Garne wil ik reageren op uw artikel "Richard S. verdacht" in uw blad van 4 december. Daarin kom ik aan het woord als inspecteur van de Universitaire Opsporingsbrigade. Ik besef dat ik twee personen met dezelfde naam voor een en dezelfde persoon heb aangezien. Natuurlijk is dat niet gunstig voor het "image" van mijn jonge organisatie, maar waar het om gaat is of dat deze vergissing verklaarbaar is uit de aard van het werk dat wij verrichten. Ja, dat is zij!

Het gaat de laatste tijd weer de verkeerde kant op met onze universiteiten. De regering kan geen beslissing nemen of de studenten moeten weer zo nodig op de barricades! Hoe is dit te verklaren?

Ik vrees dat zij buiten hun studie te veel kansen krijgen om tegen allerlei beslissingen te protesteren. Beslissingen worden per definitie door gezagsdragers genomen en als gezag wordt aangevallen omdat het gezag is waar blijven wij dan, juist in deze tijden waarin moedige beslissingen vereist zijn?

Ook op lager niveau brokelt het gezag zienderogen af. Daarvan kunnen de bestuurders van uw universiteit meespreken, als ik de kranten mag geloven. Ook bij u dreigt een gezagsvacuum te ontstaan, waardoor bepaalde elementen vrij spel denken te krijgen om van binnenuit de weg vrij te maken voor een "andere" maatschappij, waartoe dat kan leiden zullen wij wel merken als over enkele jaren de vrachtwagenkonvoien vanuit een andere (oostelijke!) richting ~~naar~~ onze grens overschrijden, niet met kerstpakketten maar met propagandamateriaal.

Ik wil er uitdrukkelijk op wijzen dat niemand voorzichtig genoeg kan zijn om ieder symptoom in de kiem te smoren. Van daaruit is ook mijn verdenking tegen Richard S. niet zonder gronden geweest. De vergissing was nuttig, omdat zij als een waarschuwing dient te worden opgevat. Om het nut van mijn organisatie te bewijzen, kan ik u ook wijzen op de gebeurtenissen rond een bepaalde studentenpartij in Maastricht die ook de verkeerde kant op was gegaan als er niet... (de discretie waarmee wij ons werk doen verbiedt mij te zeggen of wij daarbij betrokken waren.)

Indien u in uw blad, dat naar mijn mening de zaak van de vrijheid een even warm hart toedraagt als wij, een nadere toelichting op onze activiteiten wilt verzorgen, ben ik graag bereid mij aan een interview uwerzijds te onderwerpen.

Met de meeste hoogachting,

G.J.W. Bruintjes

All in the family

Niet alleen de wetenschap zit de Hemkers in het bloed. Nadat hij als promotor van zijn vader uitvoerig in het zonnetje is gezet door de man-bijt-hondbladen, voert Coen Hemker nu zijn opa op in zijn andere specialiteit, de kookkunst. In Elseviers Magazine van vorige week mag de nieuwe rector magnificus, tevens de beste amateurkok van Nederland, het kerstmenu verzorgen. Prima kost, maar je moet er een paar dagen voor uittrekken.

De bijdrage van opa Hemker (Hendrik C.) zit in de zesde gang, de pudding. Maar het recept ziet er zo goed uit dat het de moeite waard lijkt om je de voorafgaande vijf gangen een beetje in te houden. Opa Hendrik C. bracht het volgende recept uit Parijs mee, dat kleinzoon Coen pure culinaire archeologie noemt:

Pudding van opa

- Gelatine weken in koud water.
- Slagroom stijf (maar niet té) kloppen met de poeder- en vanille-suiker.
- Ananas klein snijden en vermengen met de verkrumelde bitterkoekjes en taartbodem en met de kleingesneden kersen. U doet er zoveel marasquin bij als nodig is om de koek te doorweken.
- U verwarmt ongeveer een wijnglas ananassap tot de temperatuur van heet badwater en lost er de uitgeknepen gelatine in op. Dan schept u een paar eetlepels van de slagroom door deze vloeistof. Daarna schept u de vloeistof door de rest van de slagroom.
- Een puddingvorm aan de binnenzijde insmeren met eiwit.
- Als het slagroommengsel dikvig begint te worden (en dat duurt soms vrij lang) schept u het vruchten- en koekkrumelmengsel er doorheen en doet het in de vorm.

De pudding hoeft u alleen maar te storten. Wil dat niet lukken dan de bovenrand even met de vinger langs de omtrek losmaken. Lukt het dan nog niet, dan de vorm 4 seconden in een bak met heet water houden.

Denkt U dat U daar nog een hap van naar binnen krijgt na: lauwe salade met eendeborst, heldere bouillon met bieslook, zeewolf met sinaasappelsaus, citroen sorbet, hazerug in paddestoelsaus en kaas?